

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060106

DOM
2023-01-27
Stockholm

Mål nr
M 14155-21

Sid 1 (11)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2021-11-03 i mål nr M 2143-21, se bilaga A

PARTER

Klagande och motpart

Havstenssunds bryggförening

Klagande och motpart

1. IL

2. BL

3. TG

4. AK

5. PK

6. BK

7. SK

Dok.Id 1885268

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

8. HL

9. BL

10. KL

11. JN

12. MN

13. BT

14. ST

Ombud för 1–14: Göteborgs Advokatbyrå AB

Klagande

1. AL

2. CL

3. BL

4. GL

Ombud för 1–4: Göteborgs Advokatbyrå AB

Motpart

1. JA

2. ML

SAKEN

Ansökan om förlängning av arbetstid avseende uppförande av brygganläggning inom del av fastigheten XXX vid Kvarnekilen, Havstenssund i Tanums kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Med ändring av punkten 1 i mark- och miljödomstolens dom förlänger Mark- och miljööverdomstolen den arbetstid som bestämts i Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom den 21 mars 2017 i mål nr M 2553-15, med fem år.

2. Med ändring av punkten 2 i mark- och miljödomstolens dom bestämmer Mark- och miljööverdomstolen att Havstenssunds bryggförening ska ersätta IL, BL, TG, AK, PK, BK, SK, HL, BL, KL, JN, MN, BT och ST för rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen med 30 000 kr. Beloppet avser ombudsarvode. På beloppet ska ränta enligt 6 § räntelagen utgå från dagen för denna dom till dess betalning sker.

3. Havstenssunds bryggförening ska ersätta IL, BL, TG, AK, PK, BK, SK, HL, BL, KL, JN, MN, BT och ST för rättegångs-kostnader i Mark- och miljööverdomstolen med 45 000 kr. Beloppet avser ombuds-arvode. På beloppet ska ränta enligt 6 § räntelagen utgå från dagen för denna dom till dess betalning sker.

BAKGRUND OCH MÅLETS HANDLÄGGNING

Havstenssunds bryggförening ansökte 2013 om tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken att få uppföra en brygganläggning vid fastigheten XXX i Tanums kommun. Ansökan återkallades och målet avskrevs från vidare handläggning av Vänersborgs tingsrätt, mark- och miljödomstolen, den 4 februari 2015 (mål nr M 4565-13). Domstolen bedömde att endast ägare till fastigheter som låg antingen i direkt anslutning till den planerade brygganläggningen eller vid den väg som löper längs med stranden (Badvägen) var att betrakta som sakägare (fastigheterna XXY, XYX, YXX, XYY, YYX, YXY, YYY ZZZ, ZXX, ZXZ och XXZ). Endast dessa fastighets-ägare fick därför ersättning för sina rättegångskostnader. Beslutet överklagades bl.a. av flera fastighetsägare som inte ansetts vara sakägare. De yrkade att de skulle få ersättning för sina rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen. Mark- och miljööverdomstolen beslutade den 15 maj 2015 att inte ge prövningstillstånd (mål nr M 1760-15).

Efter att bryggföreningen ansökt om tillstånd på nytt gav mark- och miljödomstolen den 21 mars 2017 (mål nr M 2553-15) tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken för en brygganläggning med ett något annorlunda utförande, det s.k. inre alternativet. Enligt tillståndet skulle arbetena vara utförda inom 5 år från dagen då domen vunnit laga kraft. I domskälen angavs att anläggningen var planenlig. Domstolen bedömde att inga fler fastigheter, jämfört med vid tidigare prövning, kunde anses berörda på ett sådant sätt att rätt till ersättning för rättegångskostnader förelåg. Även denna dom överklagades av bl.a. fastighetsägare som inte bedömts vara sakägare. De yrkade att de skulle få ersättning för sina rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen. Mark- och miljööverdomstolen beslutade den 5 juni 2017 att inte ge prövningstillstånd (mål nr M 3750-17). Beslutet överklagades inte och tillståndsdomen fick därför laga kraft den 3 juli 2017.

Den 29 maj 2018 fick Havstenssunds bryggförening bygglov för en brygganläggning på platsen. Lovet upphävdes dock av mark- och miljödomstolen den 15 januari 2020, med motiveringen att åtgärden inte var förenlig med gällande detaljplan (mål nr

P 2161-19). Domen överklagades till Mark- och miljööverdomstolen som inte gav prövningstillstånd (mål nr P 1182-20).

Mark- och miljödomstolen har nu avslagit en ansökan från Havstenssunds bryggförening om förlängning av arbetstiden. Domen har överklagats av Havstenssunds bryggförening och av IL m.fl. (klagande och motpart 1–14 samt klagande 1–4). I Mark- och miljööverdomstolen har yttranden kommit in även från JA och ML (ZXZ), HA (XZX), HR och RA (ZYY) samt **BG** och LG (YZZ). De har fått tillfälle att beskriva på vilket sätt de är berörda, varvid flertalet främst framhållit att de kommer att drabbas av utökad bil- och båttrafik till och från hamnen, vilket leder till buller och andra störningar.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Havstenssunds bryggförening har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska förlänga arbetstiden med fem år, alternativt återförvisa målet till mark- och miljödomstolen för en förnyad prövning.

LB m.fl. samt **JA** och **ML** har motsatt sig föreningens ändringsyrkanden.

IL m.fl. har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska tillerkänna dem ersättning för deras rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen samt ersättning för rättegångskostnader med 93 516 kr i Mark- och miljööverdomstolen.

Havstenssunds bryggförening har motsatt sig yrkandena i denna del.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Havstenssunds bryggförening har anfört bl.a. följande. I tillståndsdomen står det att åtgärden är tillåten enligt detaljplanen men bygglovets upphävdes ändå med motiveringen att åtgärden inte är förenlig med detaljplanen. Det är bristande

samordning mellan provningarna som orsakat förseningen. Föreningen har agerat så skyndsamt som varit möjligt för att få till en planändring. Föreningen begärde den 25 mars 2021 att kommunen skulle ändra detaljplanen och den 14 september 2021 att arbetet med planändringen skulle läggas på is tills det fanns en slutgiltig dom om förlängning av arbetstiden. Kommunen förklarade att det inte gick att pausa arbetet. Föreningen återtog därför begäran om planändring den 27 september 2021. Den 7 december 2021, efter att mark- och miljödomstolen avslagit ansökan om förlängd arbetstid, begärde föreningen ännu en gång att kommunen skulle ändra detaljplanen. Kommunen ville dock inte ändra planen innan föreningen fått arbetstiden förlängd. Det som IL m.fl. anfört har redan prövats av mark- och miljödomstolen i en dom som vunnit laga kraft och ingen ny, relevant information har tillkommit. Rätt till ersättning för rättegångskostnader föreligger därför inte.

IL m.fl. har anfört bl.a. följande. De är lika mycket sakägare i det här målet som i de tidigare målen. Deras fastigheter är belägna inom samma område varför de alla ska tillerkännas ersättning. Bryggorna ska anläggas i ett vattenområde som är beläget mycket nära deras fastigheter. De kommer att påverkas främst när arbetena utförs men också den färdiga anläggningen kommer att påverka dem, dels när båtägare ska transportera sig till och från sina båtar, dels när båtar ska köras från och till båtplatser. Arbetet med att anlägga bryggorna sker med anslutningar mot land på åtminstone tre ställen. Mark- och miljödomstolens dom är ett kvitto på att tillstånd aldrig borde ha getts. Ytterligare en omständighet som medför att tillstånd inte borde ha getts är att vattenområdet är outrett och att det därför inte är känt vem som är behörig att upplåta rätt att utnyttja det. Enligt företrädare för kommunen och för miljö- och byggnadsnämnden pågår det inte och har aldrig pågått något arbete med att ta fram en detaljplan för en marinanläggning. Föreningen började arbeta för att få till en planändring först mer än ett år efter att det stod klart att det krävdes en sådan. Den har alltså varit passiv. Kommunen har så sent som den 4 maj 2022 beslutat att inte ge planbesked.

JA och **ML** har anfört bl.a. följande. Enligt vad de har erfarit har kommunen inga planer på att ändra detaljplanen. Brygganläggningen skulle leda till en kraftigt ökad miljöpåverkan i ett känsligt område.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Vilka är sakägare?

Mark- och miljödomstolen har två gånger, i de tidigare målen om miljötillstånd för en brygganläggning på platsen (mål nr M 4565-13 och M 2553-15), tagit ställning till vilka som ska betraktas som sakägare. Vid båda dessa tillfällen bedömde domstolen att endast ägare till de fastigheter som ligger närmast vattnet och den väg som löper längs med stranden är sakägare och att endast dessa fastighetsägare därför haft rätt till ersättning för rättegångskostnader. I båda fallen överklagade ägare till fastigheter något längre bort och yrkade ersättning för sina rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen. Mark- och miljööverdomstolen gav inte prövningstillstånd.

Det har inte framkommit skäl att i detta mål om förlängning av arbetstiden frångå dessa tidigare bedömningar. Sakägarkretsen ska alltså inte utvidgas. De som bedömdes vara sakägare i tillståndsmålen ska dock betraktas som sakägare även i detta mål om förlängning av igångsättningstiden, eftersom deras intressen ska beaktas vid denna prövning (se prop. 1997/98: 45, Del 2, s. 254).

Detta innebär att IL och BL (XXZ), TG (YXX), AK och PK, (YZY), BK och SK (YXY), HL (XYX), BL och KL (ZZY), JN (YYX), MN (XYY) samt BT och ST (ZZZ) är att betrakta som sakägare, men däremot inte AL och CL (YYZ) samt BL och GL (ZYY). AL och CL samt GL och BL är dock ändå parter i målet i Mark- och miljööverdomstolen, eftersom de har överklagat mark- och miljödomstolens dom i frågan om rättegångskostnader.

Av dem som har yttrat sig i målet utan att vara klagande är JA och ML (ZXZ) enligt ovanstående bedömning att betrakta som sakägare, och därmed motparter i målet, men inte HA (XZX), HR och RA (ZYY) samt BG och LG (YZZ).

Ska arbetstiden förlängas?

Tillståndsmyndigheten kan enligt 24 kap. 2 § miljöbalken förlänga en bestämd arbetstid eller igångsättningstid om tillståndshavaren visar att denne har giltigt skäl för dröjsmålet. Som giltigt skäl för förlängning av arbetstid har i vattenpraxis brukat godtas svårigheter att utverka erforderliga tillstånd eller få fram arbetsmaskiner eller personal (se prop. 1997/98:45, Del 2, s. 254). I ett mål om förlängning av igångsättningstid avseende vindkraft har Mark- och miljööverdomstolen godtagit en utdragen bygglovsprocess som giltig ursäkt (se dom den 4 juni 2014 i mål nr M 11664-13). Det är inte meningen att tillståndsmyndigheten ska pröva tillståndets giltighet på nytt i samband med en prövning av förlängning (jfr rättsfallen NJA 1982 s. 742 och MÖD 2019:26).

I detta fall har mark- och miljödomstolen i tillståndsdomen bedömt att brygganläggningen är planenlig. Det bygglov som senare beviljades kom dock att upphävas av mark- och miljödomstolen på grund av att anläggningen inte ansågs vara förenlig med detaljplanen. Efter att så skedde har föreningen agerat för att få till en planändring men enligt uppgift har kommunen inte velat gå vidare med en sådan, eftersom föreningen inte fått framgång med sin ansökan om förlängning av arbetstiden.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att föreningen inte haft att räkna med att bygglov skulle vägras på grund av planstridighet och anser att de omständigheter som är skäl till fördröjningen i allt väsentligt har legat utanför föreningens kontroll. Föreningen har därför giltigt skäl för att inte ha uppfört brygganläggningen inom arbetstiden. Frågan om tillståndets giltighet ska inte prövas i detta mål. Ansökan om förlängning av arbetstiden ska därför bifallas.

Ska föreningen ersätta motparternas rättegångskostnader?

Rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen

Mål om förlängning av arbetstid är ansökningsmål enligt miljöbalkens terminologi, se 21 kap. 1 a § första stycket 5 miljöbalken. I ansökningsmål om vattenverksamhet ska sökanden svara för sina egna och motpartens kostnader i mark- och miljödomstolen, se 25 kap. 2 § första stycket miljöbalken. Med motpart förstås i detta sammanhang den som är sakägare.

Som framgått ovan är det IL, BL, TG, AK, PK, BK, SK, HL, BL, KL, JN, MN, BT och ST som av de klagande är att betrakta som sak-ägare och som därmed har rätt till ersättning för rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen.

Kostnader ersätts dock endast i den utsträckning de varit skäligen påkallade för att tillvarata partens rätt, se 18 kap. 8 § rättegångsbalken. Prövningen i mark- och miljödomstolen i ett mål om förlängning av arbetstid är begränsad jämfört med prövningen i ett tillståndsmål. I detta fall har frågor om nya eller strängare villkor för verksamheten inte varit uppe och vad avser påverkan på deras intressen har klagandena i allt väsentligt anfört detsamma som i tillståndsmålen. Mot denna bakgrund bedömer Mark- och miljööverdomstolen att de kostnader som varit skäligen påkallade för att tillvarata deras rätt i mark- och miljödomstolen inte kan uppgå till mer än 30 000 kr (inklusive moms).

Rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen

I Mark- och miljööverdomstolen har kostnader uppstått för IL m.fl. som en följd av att Havstenssunds bryggförening överklagat. Föreningen är skyldig att ersätta sådana kostnader i högre rätt enligt 25 kap. 2 § andra stycket miljöbalken. Som framgått ovan är det dock endast de som är att betrakta som sakägare, tillika motparter,

som har rätt till ersättning. AL, CL, GL och BL har alltså inte någon rätt till ersättning.

IL m.fl. har även haft kostnader hänförliga till sina egna över-klaganden. De klagande som har fått delvis bifall till sin talan har rätt till ersättning för rättegångskostnader enligt 18 kap. 1 § rättegångsbalken. Som framgått ovan ersätts kostnader endast i den utsträckning de varit skäligen påkallade för att tillvarata partens rätt. Mark- och miljööverdomstolen bedömer att 45 000 kr (inklusive moms) får anses utgöra skälig ersättning för de rättegångskostnader som uppkommit för de klagande som fått delvis bifall till sin talan här, dvs. IL, BL, TG, AK, PK, BK, SK, HL, BL, KL, JN, MN, BT och ST. Ränta på rättegångskostnaderna ska utgå enligt lag.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2023-02-24

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Claes-Göran Sundberg, hovrättsråden Mikael Hagelroth och Katarina Berglund Siegbahn, referent, samt tekniska rådet Claes Becker. Föredragande har varit Leonard Örner.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2021-11-03
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr M 2143-21

PARTER

Sökande

Havstenssunds bryggförening HB

SAKEN

Ansökan om förlängning av tillståndet att uppföra brygganläggning inom del av fastigheten XXX vid Kvarnekilen, Havstenssund i Tanums kommun

---

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen lämnar ansökan utan bifall.
2. Mark- och miljödomstolen avslår JN, TG, AK, PK, BK, SK, AL, CL, BL, GL, HL, BL, LB, BÖ, KL, MN, BT, ST yrkande om ersättning för sina rättegångskostnader.
3. Prövningsavgiften fastställs slutligt till 1 500 kr. Avgiften är betald.

BAKGRUND

Mark- och miljödomstolen har den 21 mars 2017 (mål M 2553–15) lämnat Havsstensunds Bryggförening (nedan Bryggföreningen) tillstånd för vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken att inom fastigheten XXX i Tanums kommun utföra muddringsarbeten och anlägga brygganläggning i enlighet med ett s.k. inre alternativ som framgår av tillståndsdomen. Mark- och miljödomstolen lämnade även Bryggföreningen enligt 15 kap. 29 § och 21 kap. 3 § miljöbalken dispens för dumpning av maximalt 4 200 m³ muddermassor vid "djuphålan" vid Stora Borgen i Tanums kommun. I tillståndsdomen förordnades att arbetena ska vara utförda inom 5 år från dagen då domen vunnit laga kraft, annars förfaller tillståndet.

Domen överklagades till Mark- och miljööverdomstolen som den 5 juni 2017 i mål nr M 3750–17 beslutade att inte meddela prövningstillstånd. Beslutet överklagades inte och det berörda avgörandet vann därför laga kraft den 3 juli 2017. Mark- och miljööverdomstolen har därefter den 15 juni 2018 avslagit ansökan om resning och klagan över domvilla.

Bryggföreningen har nu hos mark- och miljödomstolen ansökt om förlängd arbetstid att uppföra brygganläggning inom del av fastigheten XXX vid Kvarnekilen, Havstenssund i Tanums kommun.

ANSÖKAN

Bryggföreningen yrkar att mark- och miljödomstolen förlänger den tid som arbetena ska vara utförda, som att anlägga bryggor och kajer, enligt tillståndet meddelat i dom från domstolen den 21 mars 2017 M 2553–21 med fem år.

Bryggföreningen har i huvudsak anfört följande.

Inget av det tillståndet medger är utfört. Allt som omfattas av tillståndet återstår alltså att utföra. I domen M 2553–21 anges bl. a. att Bryggföreningens ansökan är i överensstämmelse med existerande detaljplan. Skälet att inget utförts är att bygglovets som beviljades av Tanums kommun avslogs av mark- och miljödomstolen Vänersborg 2020-01-15 i mål nr P 2161–19. Ansökan om förlängd arbetstid avser samtliga åtgärder i tillståndet.

Bakgrund

Efter ovan nämnda tillstånd beviljades ansökte Bryggföreningen om bygglov och fick sådant beviljat av Tanums kommun. Bygglovets överklagades till Länsstyrelsen som avslag överklagades. Detta avslag överklagades till mark- och miljödomstolen som 2020-01-15 i mål nr P 2161–19 dömde i favör för de klagande och upphävde bygglovets med motiveringen att ansökan inte var i överensstämmelse med existerande detaljplan. En motivering av mark- och miljödomstolen är att detaljplanen ska tolkas så att det får bara anläggas bryggor för allmänt bruk i den aktuella viken. Detta trots att samma domstol tidigare i mål M 2701–15, sid. 12 dömt att det får finnas privata båtplatser i den aktuella viken.

Existerande detaljplan är ursprungligen från 1930-talet. Det fanns inget behov av allmänna bryggor i Havstenssund på den tiden och Tanums kommun hade inte medel att anlägga allmänna bryggor. Då var huvudproblemet hur stenhuggarbefolkningen skulle ges möjlighet att anlägga bryggor så de kunde få mat genom fiske.

Liknande situationer som den Bryggföreningen försatts i har tidigare uppmärksammas. I SOU 2005:77 sid. 794 står: "Det har i praxis förekommit fall där olika bedömningar gjorts i bygglovs- och miljöbalksärendena, vilket naturligtvis är olyckligt". I prop. 2009/10:270 s 355 anges att för att undvika liknande situationer är det väsentligt att en samordning sker mellan olika aktörer. I det aktuella fallet har mark- och miljödomstolen inte samordnat sina behandlingar. Det har förorsakat stora kostnader för Bryggföreningen genom en onödig bygglovsprocess.

Grund för begäran

Bryggföreningen arbetar för att åtgärda de synpunkter domstolen framfört i målet P-2161-19. Bland annat har Bryggföreningen efter samråd med Tanums kommun begärt att detaljplanen ska ändras för det aktuella området vilket kommunen just nu arbetar med, se bilaga till ansökan. En sådan ändring kan komma att ta ett par år. Bryggföreningen vill inte riskera att lägga ut ytterligare stora belopp i onödan. Oavsett kostnaderna är det inte heller ändamålsenligt att utföra muddringsarbeten under vintern 2021/2022 om det senare visar sig att det inte går att ändra detaljplanen. I stället vill Bryggföreningen vänta med muddring till efter detaljplaneändringen är genomförd.

Det giltiga skälet således till att arbetstiden behöver förlängas är att domstolen avslog beviljat bygglov med motiveringen att det inte rymdes inom detaljplanen trots att samma domstol beviljat tillstånd för vattenverksamhet, mål nr 2553-15 av 2017-03-21, där det fastslås att anläggningen rymms inom detaljplanen. Därför har Bryggföreningen bett Tanums kommun att ändra detaljplanen, vilket kommunen nu analyserar förutsättningarna för.

Avslutningsvis är det väsentligt att påpeka att förutsättningarna, som gällde 2017 när det existerande tillståndet gavs gäller fortfarande. Behovet av båtplatser är lika stort och naturmiljön vid de planerade bryggorna är densamma.

De synnerliga olägenheter som skulle kunna uppstå om arbetstiden inte förlängs är olika beroende på möjligheten att ändra detaljplanen som Tanums kommun nu analyserar. Om detaljplanen ändras och Bryggföreningen inte fått förlängd arbetstid är det ursprungliga behovet av båtplatser i Havstensund inte löst. Om detaljplanen inte ändras och Bryggföreningen inte fått förlängd arbetstid kommer Bryggföreningen att tvingas betala för en icke användbar muddring, vilken naturligtvis inte är bra ur någon aspekt.

De allmänna och enskilda intressen som rådde vid tillståndsprövningen råder också i dag. Det tar t ex en mansålder att få bryggplats i Havstenssund. Därmed påverkas de allmänna och enskilda intressena på samma sätt i dag som vid tillståndsprövningen.

Platsen är angiven i åtminstone de två senaste översiktsplanerna för Tanums kommun som lämplig för småbåtshamn. Detaljplanen anger att platsen är tillåten för bryggor och kajer. Domen från mark- och miljödomstolen om tillstånd att bygga i vatten, mål nr M 2553-15, visar att den aktuella platsen är den som ger minst intrång och olägenheter för människor och miljö.

INKOMNA YTTRANDEN

Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har avstått från att yttra sig.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen har inte haft några synpunkter på begäran om förlängning av arbetstiden gällande brygganläggning i Kvarnekilen, Tanums kommun.

Sakägare/Motparter

Sakägarna företrädna av gemensamt ombud motsätter sig den sökta åtgärden och de motsätter sig att förlängning av tillståndet sker. De yrkar ersättning för sina rättegångskostnader i målet. De anför i huvudsak följande.

Betydande olägenheter skulle uppkomma för Motparternas fastigheter om den tillståndsgivna åtgärden skulle utföras. Härmed avses en påtaglig ökning av såväl bil- som båttrafik i närområdet, insyn, ljudpåverkan samt en förtätning och ökad exploateringsgrad av typ som motparterna utifrån ortens karaktär och gällande planbestämmelser inte har haft anledning att räkna med.

Vid bedömningen av om en åtgärd, inkluderande avsedd användning, medför betydande olägenheter för omgivningen anses bland annat (se bl.a. prop. 1985/86:1 s. 484) skymd utsikt, sämre ljusförhållanden, luftföroreningar, buller, skakningar, oönskat ljus eller andra liknande störningar kunna beaktas. Områdets karaktär och förhållandena på orten ska vägas in i bedömningen.

I det nu aktuella ärendet åberopas, att det kommer att bli fråga om en påtaglig ökning av trafik i närområdet, ökad insyn (där anläggningen ska placeras är idag ett fritt vattenområde), oönskad ljudpåverkan, oönskat ljus från eventuella belysningsanläggningar samt i övrigt en förtätning och ökad exploateringsgrad av typ som Motparterna utifrån områdets karaktär och förhållandena i övrigt inte har haft anledning att räkna med. Anläggningen kommer vidare att hamna i blickfånget, från Motparternas fastigheter sett, ut mot vattnet. Anläggningen kommer också att användas under just den del av året då man typiskt sett vistas ute mest.

Förändringarna bedöms sammantaget komma att medföra en avsevärd försämring av miljön och negativt påverka Motparternas fastigheter.

Motparterna är också av uppfattningen att den tillståndsgivna åtgärden kommer att medföra en kraftig miljöpåverkan med väsentligt försämrad miljö och vattenkvalitet. De beräknade muddringsvolymerna är kraftigt underdimensionerade och muddringsarbetena kommer också att påverka ålgräset så att det riskerar att försvinna helt. Vid en eventuell intresseavvägning mellan motstående enskilda och/eller allmänna intressen, bör särskilt observeras, att åtgärden inte motsvarar någon i detaljplanen föreskriven så kallad byggrätt.

Större delen av det område som åtgärden är tänkt att ianspråkta "outrett"; det är alltså oklart till vilken fastighet det hör. Detta gäller inte bara hela området i den del det avser vatten utan även en mindre del av markytan.

På bilaga 13 framgår det att del av den stenpir som befinner sig inom det tilltänkta

hamnområdet ska tas bort efter behov. När det gäller stenpiren så är förhållandet det att flera av fastighetsägarna i pirens närhet hävdar äganderätt till densamma. Den kan således inte "tas bort" utan att frågan om äganderätten är utredd och även frågan om rätten att ha den placerad på den plats där den har befunnit sig under många år.

De vill även peka på den passivitet som rått från Havstenssunds Bryggförening när det gäller att få till stånd en ändrad detaljplan. Domen från Mark- och Miljödomstolen i mål P 2161-19 meddelades 2020-01-15. Enligt egen uppgift i ab 24 tog Havstenssunds bryggförening kontakt med Tanums kommun 2021-03-25 d.v.s. mer än ett år efter domen. Enligt deras egen utsaga kommer Tanums kommun inte att vidta några åtgärder, förrän frågan om förlängning är avgjord. Havstenssunds Bryggförenings passivitet ska tolkas till deras nackdel.

Sammantaget innebär detta att Motparternas skäl för att motsätta sig en förlängning av tillståndet är välgrundade. Tillsammans med det faktum att Havstenssund inte har giltiga skäl för dröjsmålet leder det till att ansökan om förlängning ska ogillas.

GENMÅLE FRÅN SÖKANDEN

Havstenssunds bryggförening (HB) har genom Göteborgs Advokatbyrå (nedan GA) och PK (Koldeus) kommenterat inlagor som ingivits i rubricerade ärende och har i huvudsak anfört följande.

I sin inlaga börjar GA med att begära utvidgning av skaran av sakägare jämfört med den som beslöts av mark- och miljödomstolen i Vänersborg (MD) i mål nr M 2553-15 den 2017-03-21 (Tillståndsdomen). Inga argument för begäran anförs. HB motsätter sig denna utvidgning.

GA och Koldeus argumenterar vidare i sina inlagor rörande en rad förhållanden som avser förutsättningarna för vattenanläggningen. Bl.a. argumenteras om olägenheter för de kringboende i form av miljöpåverkan och ökad trafik på vägen;

- att frågan till vattenområdet är outredd,

- att äganderätten till stenpiren är outredd;
- att det skulle finnas ålgräs på i vattnet;
- att det skulle finnas ostronbankar i området;
- att det inte finns behov av det antal båtplatser som ansökan avser; och
- att projektet skulle vara ett "rent investeringsprojekt".

Ovanstående frågor rör själva sakförhållandena. Detta borde inte vara relevant när det gäller frågan om den begärda förlängningen för anläggningens uppförande.

Motståndet mot förlängningen motiveras med argument, som delvis utförligt prövades i Tillståndsdomen, eller som är felaktiga. I inget fall tillförs någon ny information. Bl.a. uttalade MD i domen: "Inte heller i övrigt möter hinder enligt miljöbalkens tillåtlighets- och hänsynsregler. Tillstånd ska sålunda meddelas."

HB tillbakavisar kravet på ersättning för de kostnader som uppkommit för yttrandena vilka båda väsentligen argumenterar i själva huvudsaken.

Förutom den aktuella ansökan om förlängning av tillståndet för Vattenbyggnation, för HB en diskussion med Tanums kommun om ändring av detaljplan på de två områden som MD i dom 2020-01-15 i mål nr P 2161-19 anser utgör hinder för bygglov. De diskussionerna syftar alltså till att ändra villkoren för "allmänt vatten" och för område betecknat med "H" i det aktuella området. Tanums kommun inväntar beslutet i föreliggande ärende innan de går vidare med ändring av detaljplanen. HB:s arbete syftar därmed inte enbart till att få bygga de aktuella bryggorna utan nu handlar det också om att förhindra stagnation av samhället Havstenssund, vilket skulle bli fallet om resultatet av ovanstående dom blir permanent. De flesta som flyttar till detta kustsamhälle förväntar sig att kunna ha båt, och aktuell lokalisering liksom teoretiskt möjliga andra lokaliseringar- liksom befintliga bryggor - befinner sig genomgående på områden, som antingen är betecknade som "allmänt vatten" eller med "H" i befintlig plan.

HB begärde en ändring av aktuell detaljplan hos Tanums kommun 2021-03-25. Förutsättningarna för en sådan ändring utreddes av kommunen och en rapport för beslut överlämnades till kommunstyrelsen under augusti 2021. Genom telefonsamtal i september fick HB besked från mark-och miljödomstolen att ett beslut i det aktuella ärendet kunde kanske komma först i februari 2022. En förutsättning för att HB anser det motiverat att aktivt verka för en ändrad detaljplan är att Mark-och miljödomstolen beviljar förlängning i det aktuella ärendet. För att inte riskera att förorsaka kommunen en massa arbete i onödan begärde HB 2021-09-14 att deras arbete med ändring av detaljplan ska läggas på is till dess att domen från mark-och miljödomstolen föreligger.

Havstenssunds bryggförening har alltså inte varit passiv i sitt försök att ändra detaljplanen utan navigerat aktivt med Havstenssunds och HB:s medlemmars bästa för ögonen.

DOMSKÄL

Målets art och det redovisade underlaget för ansökan medför att domstolen anser att målet, enligt 22 kap. 16 § andra stycket miljöbalken, kan avgöras utan huvudförhandling. Med hänsyn till målets omfattning och svårighetsgrad anser domstolen vidare att målet kan avgöras av en lagfaren domare och ett tekniskt råd enligt 2 kap. 4 § tredje stycket lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar.

Förlängning av arbetstid

Enligt 24 kap. 2 § andra stycket miljöbalken kan tillståndsmyndigheten, om tillståndshavaren visar att denne har giltigt skäl för dröjsmålet eller att synnerliga olägenheter skulle uppstå om tillståndet förfaller, förlänga tiden med högst tio år.

Tillståndsmyndigheten får föreskriva nya eller strängare villkor efter vad som är skäligt. Ansökan om förlängning ska göras innan den föreskrivna tiden har gått ut.

Enligt förarbeten och praxis kan oförutsedda hinder som rent faktiskt hindrar utförandet av en verksamhet utgöra giltiga skäl för dröjsmål. Exempelvis har svårigheter att erhålla nödvändiga tillstånd eller att få fram arbetsmaskiner eller personal brukat godtas i vattenrättslig praxis. Någon förnyad tillåtlighetsprövning av verksamheten sker dock inte (NJA 2004 s 885).

Enligt 2 kap 6 § miljöbalken får ett tillstånd eller en dispens inte ges i strid med en detaljplan eller områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen (2010:900).

Av utredningen framgår bl. a. följande.

Mark- och miljödomstolen har den 21 mars 2017 (mål M 2553–15) lämnat Bryggföreningen tillstånd att bl. a. inom fastigheten XXX utföra muddringsarbeten och anlägga brygganläggning i enlighet med ett s.k. inre alternativ som framgår av tillståndsdomen. Tillståndsdomen har vunnit laga kraft. I tillståndsdomen har förordnats att arbetena ska vara utförda inom 5 år från dagen då domen vunnit laga kraft, annars förfaller tillståndet. Tillståndsdomen vann laga kraft den 3 juli 2017.

Bryggföreningen har nu ansökt om förlängning av arbetstiden med fem år och mark- och miljödomstolen kan inledningsvis konstatera att föreningen gjort det innan den föreskrivna tiden har gått ut, dvs. före den 3 juli 2022.

Som ovan konstaterats har ett giltigt skäl i vattenrättspraxis ansetts vara svårigheter att få erforderliga tillstånd. Motparters intressen måste emellertid även beaktas (jfr Juno kommentar till 24 kap. 2 § andra stycket miljöbalken). Föreningen har i mark- och miljödomstolens mål nr P 2161–19, 2020-01-15, nekats bygglov med motiveringen att ansökt anläggning inte var i överensstämmelse med existerande detaljplan. Bryggföreningen har med anledning av detta begärt att Tanums kommun ska ändra detaljplanen, vilket föreningen uppger att kommunen analyserar

förutsättningarna för. Enligt sökanden har det nekade bygglovett lett till att inga åtgärder enligt tillståndet har kunnat vidtas.

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning.

Domstolen finner det rimligt att Bryggföreningen inte har vidtagit åtgärderna i vatten utan att erforderligt bygglov beviljats för hamnanläggning. Med hänsyn till det anförda finner domstolen att dessa omständigheter i och för sig kan anses tala för att det i förevarande fall föreligger giltiga skäl för att kunna förlänga ansökt arbetstid pga. svårigheter att få erforderliga bygglov. Aktuella åtgärder i föreliggande ansökan har emellertid genom dom i mål P 2161-19 konstaterats strida mot gällande detaljplan, vilket utgör anledningen till att bygglov inte kunnat erhållas. Enligt 2 kap. 6 § miljöbalken får ett tillstånd inte ges i strid med detaljplan. Då förenligheten med plan utgör en grundförutsättning för ett tillstånd anser domstolen att det saknas förutsättningar för att medge tillstånd för förlängd genomförandetid för ansökta åtgärder. Ansökan ska därmed på dessa grunder avslås.

I övrigt kan domstolen konstatera att nya förutsättningar gällande miljö kvalitetsnormer i vatten uppkommit sedan prövningen i mål M 2553-15.

Vad övriga motparter anført finner mark- och miljödomstolen ligga inom ramen för den tillståndsprovning som redan skett och som har vunnit laga kraft. Det har inte heller anförts eller i övrigt framkommit att något nytt har skett efter tillståndsprovningen som gör att det finns skäl att bevilja förlängning av ansökt arbetstid.

Sakägare och rätt till ersättning för sina rättegångskostnader

Av 25 kap. 2 § miljöbalken framgår bl.a. att i ansökningsmål om vattenverksamhet ska sökanden svara för sina egna och motpartens kostnader vid mark- och

miljödomstolen. Med motpart avses den som har rätt att föra talan som sakägare. Rätten att vara part, dvs. rätten att föra talan som sakägare, tillkommer varje person som kan tillfogas skada eller utsättas för annan olägenhet genom den verksamhet för vilken tillstånd söks, om risken för skada eller olägenhet rör ett av rättsordningen skyddat intresse och inte är enbart teoretisk eller helt obetydlig.

Bryggföreningen har motsatt sig att kretsen sakägare utvidgas i förhållande till de sakägare som tillståndsdomen omfattade enligt tillståndsdomen samt har bestritt rättegångskostnadsanspråk. Anförda sakägare har genom ombud yrkat ersättning för sina rättegångskostnader med 57 375 kr.

De som uppgetts sig vara sakägare har bl.a. som skäl för att de ska anses vara sakägare i målet hänfört sig till omständigheter som prövats i tillståndsdomen samt att de har bedömts som sakägare i mål P 2161-19. Sistnämnda mål gäller prövning enligt plan- och bygglagstiftning. Givet tillstånd avser arbeten som kommer att utföras i vatten. Det har inte framkommit att fastigheterna vars personer anser sig vara sakägare berörs på ett sätt som gör att de ska bedömas som sakägare vid den prövning som ska göras i detta mål om förlängning. Det har inte heller framkommit några ändrade eller tillkommande förhållanden för att utvidga sakägarkretsen. Frågan avseende biltrafiken har även varit föremål för bedömning i den tidigare tillståndsprövningen. Mark- och miljödomstolen finner därmed inte att personkretsen som upptas i bilagorna till domstolens aktbilaga 18 ska anses vara sakägare i detta mål. Deras yrkande om ersättning för sina rättegångskostnader ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD-01)

Överklagande senast den 24 november 2021.

Titti Heina

Sofia Book

Domstolens avgörande har beslutats av rådmannen Titti Heina, ordförande, och tekniska rådet Sofia Book.